

P O L S K A S Z T U K A L U D O W A

ROK XL — 1986

Ariès Philippe, Człowiek wobec śmierci, s. 9	nr 1/2
Białopiotrowicz Wojciech, Zagadnienie sztuki ludowej w malarstwie cerkiewnym w oparciu o wybrane przykłady z terenu Karpat, s. 171	nr 3/4
Bylina Stanisław, Wyobrażenie piekła w średniowiecznej Polsce (XIV—XV w.), s. 97	nr 1/2
Chrzanowski Tadeusz, Drzewo śmierci, s. 197	nr 3/4
Czaja Dariusz, Robotycki Czesław, Rodzina wiejska na Podlasiu — według tygodnika „Przyjaciółka”, s. 149	nr 3/4
Gajda Tomasz, Zanikające zwyczaje i wierzenia związane ze śmiercią, s. 39	nr 1/2
Gebert Konstanty, Skonać przed śmiercią, s. 17	nr 1/2
Goldberg-Mulkiewicz Olga, Obrzędy żałobne i pogrzebowe Żydów polskich, s. 103	nr 1/2
Grodecka Zofia, Przekaz pokoleniowy w ludowej twórczości haftarskiej, s. 239	nr 3/4
Jackowski Aleksander, Andrzej Grzelachowski rzeźby Czornej Afryki, s. 233	nr 3/4
Jackowski Aleksander, Kilka truizmów i refleksji na temat śmierci, kultury ludowej i sposobu patrzenia na jej wytwory, s. 3	nr 1/2
Jackowski Aleksander, Pożegnania, s. 131.	nr 3/4
Kenarowa Halina, Nigdy za późno! Malarstwo Janiny Oryńczyny, s. 249	nr 3/4
Kolbuszewski Jacek, Polska pieśń pogrzebowa. Prolegomena, s. 49	nr 1/2
Kolbuszewski Jacek, Wiersze nagrobne z polskich cmentarzy, s. 83	nr 1/2
Kornecki Marian, Bocheńska seria obrazków „Tańca Śmierci”. Przyczynek do trwałości wątku moralizatorskiego „nemento mori” w środowisku prowincjonalnym XIX w., s. 207	nr 3/4
Kowalska-Lewicka Anna, Ludowe wyobrażenia śmierci, s. 23	nr 1/2
Krasuski Wojciech, Krzyże i kapliczki przydrożne jako znaki podziału przestrzeni, s. 225	nr 3/4
Kroh Antoni, Krakowskie bractwo artystyczno-grobownicze, s. 135	nr 3/4
Kryg Jacek, Umieranie i śmierć w myśli Dalekiego Wschodu, s. 115	nr 1/2
Kubiak Krzysztof, Wokół fotografii nagrobnej, s. 69	nr 1/2
Leach Edmund R., Czyżby triobrandzka meduza?, s. 165	nr 3/4
Leach Edmund R., Poziomy komunikacji i problematyka tabu w odbiorze i rozumieniu sztuki pierwotnej, s. 159	nr 3/4
Mach Zdzisław, Edmund Ronald Leach, s. 157	nr 3/4
Maleta Alicja, Granitowa rzeźba ludowa na wschodnim Podlasiu, s. 221	nr 3/4
Mitera Jan, Śmierć na mojej wsi, s. 45	nr 1/2
Piersiak Tadeusz, Barokowa sztuka dobrego umierania, s. 91	nr 1/2
Renik Krzysztof, O kontaktach ze zmarłymi — ludowe wyobrażenia, s. 31	nr 1/2
Robotycki Czesław, Czaja Dariusz, Rodzina wiejska na Podlasiu — według tygodnika „Przyjaciółka”, s. 149	nr 3/4
Rybakow Boris Aleksandrowicz, Makrokosmos w mikrokosmosie sztuki ludowej, s. 167	nr 3/4
Sadowski Wojciech, Obrzędy pogrzebowe prawosławnych w woj. gorzowskim, s. 47	nr 1/2
Sikora Sławomir, Cmentarz. Antropologia pamięci, s. 57	nr 1/2
Stomma Ludwik, Poczet królów francuskich. Ludwik XVII i upiory, s. 145	nr 3/4
Stomma Ludwik, Szaleństwo króla Karola, s. 146	nr 3/4
Szanter Zofia, XVII wieczne ikony w kluczu muzyńskim, s. 179	nr 3/4
Szromba-Rysowa Zofia, Uczta pogrzebowa w zwyczajach i wierzeniach ludowych, s. 37	nr 1/2
Tomiński Ryszard, Drogi w zaświaty. Materiały do eschatologii Azteków, s. 109	nr 1/2
Twardowski Jan, Zapisane w brulionie, s. 21.	nr 1/2

RECENZJE

Szewczyk Hanna, <i>Jacek Kolbuszewski, Wiersze z cmentarza</i> , s. 119	nr 1/2
---	--------

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

Jackowski Aleksander, Jadwiga. Wspomnienie o Jadwidze Jarnuszkiewiczowej (1918—1986), s. 253	nr 3/4
Jackowski Aleksander, Janina Oryńczyna (1893—1986), s. 252.	nr 3/4
Jackowski Aleksander, Józef Janos (1895—1985), s. 122	nr 1/2

RÓŻNE

Summary of articles	nr 1/2, 3/4
. . . . .	nr 1/2, 3/4

polska sztuka ludowa

IS DEDICATED TO ALEKSANDER JACKOWSKI TO CELEBRATE
THE 40-TH ANNIVERSARY OF THE QUARTERLY AND 35-TH
ANNIVERSARY OF HIS WORK AS THE EDITOR-IN-CHIEF

Editorial		3
Ludwik Stomma	To Jacek	5
Stanisław Mossakowski	Antique and Renaissance decoration patterns in the Wawel porta triumphalis	6
Zofia Sokolewicz	The Theory of Art or of Folk Culture? From the proposal of Eugeniusz Frankowski to „Polska Sztuka Ludowa” 1986	18
Anna Kutrzeba-Pojnarowa	There were chapels in the Beginning, Chapels weyside crosses and figures in Zawoja, dating from over half a century ago	23
Tadeusz Chrzanowski	Are There Any Folk-baroque Relics?	35
Aleksandra Jacher-Tyszkowa	The Leżajsk Wood—engravings and their Origins	47
Marek Łączyński	Original or Copy?	59
Bronisław Surowiak	Spring, Autumn	64
Anna Kuncezyńska-Iracka	Wax Votive Offerings From Krypno	65
Małgorzata Mazurkiewicz	Man-resembling stones i.e. punished life	74
Jerzy Timoszewicz	What does Jerzy Stempowski say about folk art?	78
Władysława Jaworska	„Decoro ergo sum”. Some remarks on town folklore	81
Halina Kenarowa	Following Kenar. In the 80th anniversary of his birth	87
Olga Mulkiwicz-Goldbergowa	Transformations of the traditional Jewish paper cut-out	91
Wiesław Juszczyk	To Jacek	97
Marcin Czerwiński	The today of the Symbol	100
Stefan Morawski	Is the modernist worldview alive today?	105
Jan Twardowski	The Girl	108
Zbigniew Raszewski	Magician's Verification	109
Mieczysław Porębski	Places For Paintings	111
Roch Sulima	The Photography of Polish Peasants	113
Jerzy Bartmiński	„You think it and the dream will see it”. On image interpretation in folk dream-book	121
Krystyna Szeffler (Tukwa)	To Jacek	125
Jacek Kolbuszewski	„On feather, be on the way that I can not make”. Notes on versified folk letters	126
Hanna Szewczyk-Wierzbicka	To Die of Lowe. A contribution to analysis of school children's compositions	130
Dorota Simonides	Pictographs of contemporary children's albums	135
Jan Adamowski	Archaisms in folklore	139
Jacek Ołędzki	A Contribution to the duty of Peripatetic Cosiderations	142
Stanisław Węglarz	Understanding the Notion „Culture” From Ethnological and Ethnographical Point of View. The anti-methodological study	151
Czesław Robotycki	Escuteheon and Advertising	155
Ewa Korulska	„Za króla Piasta Polska wyrasta”. Some remarks on history for children	159
Antoni Kroh	Brothers	164
Ludwik Stomma	The Lion and The Saint	167
Ryszard Tomicki	Outside the Society — in the vicinity of the divine	169
Jerzy Wasilewski	Conversion of St Paul — conversion, inversion and doubts	177
Zbigniew Benedyktowicz	„Guest in — God in” or Godlike strangers	184
Roman Reinfuss	Maria Madej. The Sculpture and the Poet	197
Ewa Fryś-Pietraszkowa	The Carpets of Mrs. Telórzewska	201
Adam Bartosz	Marcin Lorkiewicz's straw figures	208
Bożena Kural	Meal chest from Krzyszkowice	212
Aleksandra Jackowska,	Bibliography of Aleksander Jackowski's works (1949—	
Leszek Pudłowski	1987)	215
Authors of the yearly „Polska Sztuka Ludowa” (1987)		223
Summary of Articles		

REDAGUJE ZESPÓŁ: Zbigniew Benedyktowicz, Ewa Fryś-Pietraszkowa, Aleksander Jackowski (redaktor naczelny), Ewa Korulska (sekretarz redakcji), Anna Kuncezyńska-Iracka, Jan Krzysztof Makulski, Jerzy Łoziński, Roman Reinfuss (z-ca redaktora naczelnego) oraz: Zofia Bisiak, Hanna Szewczyk-Wierzbicka, Jan Świdorski.

Redaktor techniczny — Grażyna Miętus. Tłumaczenia — Piotr Paszkiewicz, Magdalena Iwińska (ang.), Wiesław Maciejewski i Natalia Stasińska (ros.).

Adres Redakcji: Instytut Sztuki PAN, ul. Długa 28, 00-950 Warszawa, skr. poczt. 994, tel. 31-32-71/4, wewn. 227, 229.

OD REDAKCJI

W roku 1987 minęło czterdzieści lat od ukazania się pierwszego numeru „Polskiej Sztuki Ludowej”. Trzydzieści pięć lat temu, to jest od numeru 3/1952 kierownictwo Redakcji objął Aleksander Jackowski. W związku z tym podwójnym jubileuszem, XLI rocznik „Polskiej Sztuki Ludowej” pragniemy zadedykować Redaktorowi Naczelnemu naszego pisma.

Dlatego zwróciliśmy się do Autorów, Współpracowników i Przyjaciół naszej Redakcji o udział w tym przedsięwzięciu. Wszyscy, których zaprosiliśmy serdecznie poparli naszą inicjatywę; zarówno autorzy, których artykuły ukazały się w niniejszym numerze, jak i ci, którzy z różnych przyczyn tekstów napisać nie mogli lub nie zdążyli. Listy i telefony, jakie otrzymaliśmy świadczą o tym, że „Polska Sztuka Ludowa” jest pismem czytanim i lubianym (choć stuknęła jej już czterdziestka!); świadczą także, i przede wszystkim, że nieprzemijającą młodość zawdzięcza „Polska Sztuka Ludowa” swemu „spiritus movens” — Redaktorowi Aleksandrowi Jackowskiemu.

Listy te wspierały nas i dodawały nam otuchy w chwilach trudnych — tym trudniejszych, że przez pół roku brakowało nam duchowego wsparcia i pomysłów Redaktora Naczelnego, przed którym przez taki okres właśnie udało nam się ukrywać całe przedsięwzięcie. Wszystkim tym, którzy udzielili nam swego poparcia jeszcze raz serdecznie dziękujemy.

Nie będziemy tu podsumowywać całej działalności „Polskiej Sztuki Ludowej” w minionym czterdziestoleciu. Nie tylko dlatego, że uważamy, iż pismo żyje, rozwija się i dalej jesteśmy od tego, by traktować je jak Szacownego Jubilata. Przede wszystkim dlatego, że sądzimy, iż paniom około czterdziestki nie wypada przypominać, że były kiedyś młodsze, ładniejsze(?) choć może... mniej interesujące. Chcielibyśmy powiedzieć tylko, że

naszym zdaniem zakres problematyki podejmowanej w artykułach zamieszczonych w niniejszym numerze — jakkolwiek zaproszonym do współpracy Autorom nie stawialiśmy żadnych wymagań ani ograniczeń odnośnie tematu — w pełni odzwierciedla nie tylko ewolucję, profil i rozległość zainteresowań pisma, ale także oddaje stan badań i poszukiwań współczesnej etnologii, folklorystyki i badań nad sztuką ludową, popularną i zjawiskami pogranicznymi. Odzwierciedla również sytuację głównego przedmiotu naszych zainteresowań — sztuki ludowej w Polsce anno 1987.

Rolę dorobku Aleksandra Jackowskiego najlepiej ocenić można nie tylko na podstawie umieszczonej tu bibliografii Jego prac, ale też poprzez stwierdzenie, czego w tym numerze nie ma. Nie ma mianowicie ani jednego artykułu o sztuce nieprofesjonalnej, choć przez tyle lat zdążyliśmy przywyknąć, że zawsze coś jest. Aleć przecież jest to, Jacku, od trzydziestu pięciu lat jeden z nielicznych numerów bez Twojego tekstu.

A zatem, Wielce Szanowny Panie Redaktorze, albo lepiej — Jacku Drogi! tu mamy największą treść, ponieważ Ty właśnie najlepiej ocenisz i wychwycisz wszystkie nasze błędy i niedociągnięcia. Jacku Drogi, ofiarowujemy Ci ten numer. Twój Jubileuszowy, choć — perfidnie — zrobiony „za plecami”. Naszą — nas i wszystkich Autorów — „portam triumphalem” — na Twoją cześć. Wzniesioną, jak nas było stać najlepiej. Niech symbolicznym wyrazem intencji nas wszystkich będzie — umieszczony jako pierwszy — artykuł Dyrektora Instytutu o porta triumphalis właśnie. Życzymy też — zawsze się czegoś życzy w momentach uroczystych — Tobie (i nam!) następnych, już pod Twoim okiem powstających, ciekawych numerów Pisma.

Redakcja

